

a dražily, takže mohl předpokládati, že budou opět dražiti a že jeho pohledávce nehrozí nebezpečí. Žalobce domáhá se náhrady škody zaviněné prý oběma žalovanými i vydražitelem tím, že tyto strany ujednaly, že se žalované ústavy neúčastní dražby jako dražitelé. Musí tedy dokázati protiprávní jednání žalovaných, škodu, příčinnou souvislost mezi oním jednáním a škodou i zavinění škůdcovo. Nesporno jest, že žalobci neúčastí žalovaných na dražbě škoda vzešla. Stalo-li se na straně žalovaných protiprávní jednání, jest jisto vzhledem k tomu, co bylo výše řečeno, že jest tu příčinná souvislost mezi oním jednáním žalovaných a škodou žalobcovou a že škodu zavinily oba žalované ústavy i vydražitel, ujednavše, že dražiti nebudou, a neúčastnivše se v důsledku úmluvy dražby. První soud však se neobíral v důsledku svého názoru jednak otázkou protiprávního jednání účastnících stran, jednak otázkou výše škody a otázkou, zda byla škoda způsobena nedopatřením, a do jaké míry každý ze žalovaných ústavů ručí a snad i vydražitel, či stalo-li se poškození úmyslně neb nelze-li podíly určití a jsou-li oba žalované ústavy zodpovědny solidárně. Tyto otázky jsou pro rozhodnutí sporu důležité a, ježto se jimi prvý soud neobíral, jest řízení podle § 496 čis. 2 a 3 c. ř. s. kusé.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl rekursu.

D ů v o d y:

Správný jest právní názor odvolacího soudu, že ten, kdo jedná proti předpisu dvorského dekretu ze dne 6. června 1838, čis. 277 sb. z. s., dopouští se protiprávního činu (§ 1294 obč. zák.) a ručí podle předpisů §§ 1295 a 1311 obč. zák. za škodu třetím osobám tím způsobenou. Neboť, nehledíc k tomu, že sám dvorský dekret v této příčině neobsahuje žádného omezení, jest, jak zřejmo z úvodních jeho slov: »Aby odstraněny byly škodlivé úmluvy při veřejných dražbách«, jeho účelem, chrániti při veřejných dražbách zákonem požadovanou volnost soutěže koupěchtivých a zachrániti tímto způsobem třetí osoby, t. j. osoby na škodlivé úmluvě nesoučastněné, před majetkovými újmami. Kdo přestoupí zákon, který chce předejiti poškození, ručí podle § 1311 obč. zák. za veškerou škodu, která by se jinak nebyla přihodila, a ručí proto, kdo přestoupil řečený dvorský dekret, i za škodu, kterou v důsledku tohoto přestoupení, pokud se týče následkem ujednané »škodlivé úmluvy« utrpěl některý knihovní věřitel, zde žalobce (srovnej i Neumann, Kommentar zur Exekutionsordnung, prvý sv., Vídeň 1928, str. 607, k § 177 ex. ř.). K vývodům rekursu, pokud nejsou vyřízeny již tím, co bylo uvedeno, se jen ještě podotýká, že se žalobce škodlivé újmy nesoučastnil a že, kdyby tak byl učinil, by ho neznalost zákona neomlouvala (§ 2 obč. zák.) a dvorský dekret ze dne 6. září 1838 čis. 277 sb. z. s. by ho nechránil.

Čís. 10579.

Nabyl-li prodatel k věci, k níž si byl vyhradil vlastnické právo, exekucí soudcovského zástavního práva, pozbyl vlastnické právo k věci a

pozbyl i právo žádati věc zpět a žádati na základě výhrady vlastnického práva, by kupitel věc nezczizil a nezastavil. Lhostejno, že exekuční zástavní právo bylo dodatečně zrušeno na základě § 251 čis. 6 ex. ř.; tím neobživlo vlastnické právo prodatele zaniklé tím, že se ho vzdal. Na tom nemění nic ani opačná dohoda stran.

(Rozh. ze dne 27. února 1931, Rv II 96/30.)

Žalobkyně prodala žalovanému na splátky nákladní automobil s výhradou vlastnického práva až do úplného zaplacení kupní ceny. K vydobytí peněžité pohledávky vedla žalobkyně proti žalovanému exekuci na movitost, při čemž byl zabaven i onen nákladní automobil. K návrhu dlužníka byl nákladní automobil vyloučen z exekuce podle § 251 čis. 6 ex. ř. Žalobou, o niž tu jde, domáhala se žalobkyně určení, že jí přísluší vlastnické právo k nákladnímu automobilu až do úplného zaplacení kupní ceny, a, by byl žalovaný uznán povinným vydati jí nákladní automobil. O b a n i ž š í s o u d y uznaly podle žaloby, o d v o l a c í s o u d z těchto důvodů: V nauce i praksi jest již rozřešena otázka, zda zanikne výhrada vlastnického práva k věci tím, že prodatel vede exekuci na prodaný předmět, v ten rozum, že nabytím soudcovského zástavního práva podle § 253 první odstavec ex. ř. zaniká vlastnické právo prodatelovo. V souzeném případě byla však exekuce žalobkyně proti dlužníku zabavením prodaného auta, k němuž si žalobkyně vyhradila vlastnické právo, k návrhu žalovaného právoplatně zastavena, poněvadž bylo uznáno, že auto jest z exekuce ve smyslu ustanovení § 251 čis. 6 ex. ř. vyloučeno. Jest proto řešiti otázku, zda se žalobkyně výhrady vlastnictví vzdala tím, že si k autu vydobyla exekuční zástavní právo, a zda výhrada obživla tím, že pak auto bylo z exekuce vyloučeno. Žalobkyně zastává názor, že se nikdy bezpodmínečně ani výslovně ani mlčky práv k autu vyhrazených jí kupní smlouvou, nanejvýš výhrady vlastnického práva nevzdala, a, napadajíc názor prvního soudu, opřený o důvody judikátu čis. 246 vídeň. nejv. soudu, dovozuje, že toto rozhodnutí má na mysli, že prodatel bez kupitelova zákroku ztrácí výhodu z výhrady vlastnického práva, že však žalobkyně, rozhodnuvši se pro vedení exekuce a spokojivši se s exekučním zástavním právem, učinila tak jen podmíněně na tak dlouho, jestliže a dokud žalovaný svou vůlí nevymůže zrušení tohoto exekučního zástavního práva podle § 251 čis. 6 ex. ř. S těmito vývody odvolání nelze souhlasiti. Ana žalobkyně přes obmeškání žalovaného s placením kupní ceny nepoužila výhrady vlastnictví a ani mlčky ani výslovně od kupní smlouvy neustoupila, ba naopak vedla exekuci zabavením, a prodejem auta jí dosud ještě vlastnický patřícího, avšak v držení žalovaného se nacházejícího, a skutečně soudcovského zástavního práva nabyla, pozbyla práva žádati auto zpět na základě výhrady práva vlastnického, neboť projevila jasně a nepochybně vůli, že chce s věcí dosud vlastní naložiti jako s cizí, a vyjádřila tuto vůli způsobem, který s uvažováním všech okolností neposkytuje rozumné příčiny, by se o tom pochybovalo. Jest proto právně bezvýznamným její tvrzení,

že se vzdala svého práva vlastnického a že se spokojila s exekučním právem zástavním jen podmíněně na tak dlouho, dokud žalovaný svou vůlí nevymůže zrušení tohoto exekučního práva zástavního. Odvolatelka míní dále, že při normální kupní smlouvě, kterou si prodatel vyhrazuje k prodané věci právo vlastnické až do úplného zaplacení kupní ceny, jest v obchodním životě předpokládati za mlčky umluveno, že exekučním zástavním právem nezaniká bezpodmínečná výhrada pro prodatele, nýbrž jen podmíněně, totiž, že vlastnické právo prodatelovo zase nabude účinnosti, vymůže-li si žalovaný kupitel zrušení exekučního práva zástavního, a že tudíž v souzeném případě nezáleží na tom, že vedla výslovně exekuci na automobil. Ani s tímto právním názorem nelze souhlasiti, poněvadž se přičí uznané právní zásadě, že k téže věci nemůže nikdo nabytí práva vlastnického a práva zástavního, takže se musí prohlásiti za právně bezúčinnou každá úmluva nebo výhrada, kterou by prodatel s kupitelem ujednal, že přes exekuci vedenou na vlastní věc trvá i na právu vlastnickém. Rozhodl-li se prodatel pro vedení exekuce a nabytí-li soudcovského zástavního práva, vzdal se bezpodmínečně práva vlastnického, zřekl se svého práva žádati automobil zpět a spokojil se s výtěžkem nejvyššího podání a musí nésti důsledky s tím spojené.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Nejvyšší soud přisvědčuje k právnímu názoru odvolacího soudu, že, nabytí-li žalobkyně exekucí k autu soudcovského zástavního práva, pozbyla tím k němu vlastnické právo a pozbyla i právo, žádati auto zpět, a právo, žádati na základě výhrady vlastnického práva, by žalovaný auto nezcižil a nezastavil, neboť žalobkyně vzdala se následkem pojmové neslučitelnosti práva vlastnického a zástavního vedením exekuce na vlastní věc mlčky svého vlastnictví k ní, a to bezpodmínečně, i pro ten případ, že exekuční právo zástavní bude dodatečně zrušeno na základě § 251 čis. 6 ex. ř., z důvodů, jež uvedl již výstižně odvolací soud. Názor dovolatelky, že se vedením exekuce vzdala vlastnické výhrady jen pod podmínkou, že nabyté zástavní právo bude trvalým a že povede k jejímu uspokojení zpeněžením auta, nemá oporu ani v zákoně (§ 914 obč. zák.) ani v projevené vůli stran. Domáhala-li se žalobkyně přes své vlastnictví k autu exekučních kroků jeho zabavením, ač věděla, že žalovaný jiné jmění kromě auta nemá, činila to na vlastní nebezpečí, že tím pozbude výhod plynoucích pro ni z vyhrazeného práva vlastnického, a proto nemůže nyní, když podle § 251 čis. 6 ex. ř. bylo nabyté právo zástavní zrušeno, uplatňovati obživnutí vzdáním se zaniklého práva vlastnického. Obě, právo vlastnické i zástavní, nemohla míti současně, nabyvši druhého ztratila prvé a to nadobro (jud. čis. 246 vid. nejv. soudu a rozh. čis. 8527 a 4993 sb. n. s.). Tvrzení o mlčky nebo výslovně učiněné výhradě, že má obživnouti právo vlastnické, zanikne-li k zakročení dlužníka právo zástavní, neodpovídá kupní smlouvě,

z níž takovou úmluvu nelze vyčísti. I když lze připustiti, že zrušení exekuce z důvodu § 251 čís. 6 ex. ř. působí ex tunc, nelze nicméně uznati, že tím obživlo vyhrazené právo vlastnické, neboť zaniklo již vedením exekuce na vlastní věc, jejím zabavením, byť i zabavení to se stalo neprávem: neboť již vědomé zabavení vlastní věci znamená vzdání se vlastnictví k věci, mlčky projevenou vůli považovati věc, na niž se vede exekuce, za věc cizí, a nepožadovati ji již zpět mocí práva vlastnického. Toto upuštění od vlastnictví působí zánik práva vlastnického, jehož by mohla žalobkyně opětně nabýti jen podle předpisů druhé až páté hlavy druhého dílu obč. zák. nikoli již zánikem nabytého práva zástavního, pokud se týče jeho prohlášením za neplatné. Vede-li ten, kdo prodal věc s výhradou vlastnického práva, exekuci pro kupní cenu na tuto věc, upouští tím od vlastnického práva k věci proto, že, nemoha míti k věci i právo vlastnické i právo zástavní, rozhodl se, dav věc soudem zabaviti, pro soudcovské právo zástavní. Na tom by nezměnila nic ani opačná dohoda stran pro právní nemožnost takového ujednání (rozh. čís. 8527 sb. n. s.). Při tom jest lhostejno, zda exekuce byla zrušena z úřadu, či snad k dlužníkovu návrhu, jako v souzeném případě, neboť dlužník, docílí-li svou bdělostí zrušení exekučního práva zástavního, nesmí býti na tom hůře, než, zruší-li soud exekuci z úřadu. Názor dovolatelův, že žalovaný při poctivém plnění úmluvy nebyl oprávněn navrhnouti zrušení exekuce podle § 251 čís. 6 ex. ř., nelze dovoditi z kupní smlouvy, neboť v ní nebylo ani zmínky o dlužníkovu závazku, trpěti exekuci na koupený automobil. Dlužník se jen zavázal trpěti žalobkyninu výhradu vlastnickou a práva z ní odvozovaná, auto nezcziziti a nezastaviti a vydati je žalobkyni, kdyby včas nezapravil kupní cenu, nikoli však trpěti exekuční zabavení auta k zákroku žalobkyně. Poukaz žalobkyně k rozhodnutí čís. 6204 sb. n. s. jest nepřipadný, neboť tam strany ujednaly, že žalovaný upustí od zadržovacího práva, jež mu příslušelo pro nezaplacenou pohledávku z opravy auta, nabude-li na místě něho a, ovšem samozřejmě, podrží-li též k autu exekuční právo zástavní. Jakmile však bylo exekuční právo zástavní žalovaným vydobyto a auto žalobci vydáno, vymohl si žalovaný zrušení exekuce z důvodu § 251 čís. 6 ex. ř. V tomto případě uznal ovšem nejvyšší soud, že dlužník porušil úmluvu a že proto přísluší věřiteli nárok na obnovení dřívějšího stavu, dřívějšího zadržovacího práva. Tak tomu v souzeném případě však není, tu nebyla mezi stranami uzavřena úmluva, že žalovaný poskytne za vyhrazené vlastnictví k autu možnost, by si žalobkyně vydobyla k němu exekuční právo zástavní, nýbrž žalobkyně vymohla si exekuční zabavení auta proti vůli žalovaného, bez předchozí úmluvy. Jednala tudíž žalobkyně, když se domáhala práva zástavního, ač mohla téhož zajištění dosíci uplatněním vlastnictví k věci, na vlastní vrub a nebezpečí a nemůže nyní, když věc dopadla v její neprospěch, vinu a odpovědnost za to svalovati na žalovaného, který meze své obrany nepřekročil. Nižší soudy posoudily věc po právní stránce (§ 503 čís. 4 c. ř. s.) správně a bylo proto bezdůvodné dovolání zamítnouti.